

Συγγραφέας

Media: ΤΑ ΝΕΑ
ΣΑΒΒΑΤΟΚΥΡΙΑΚΟ

Page: 1,20-21

Published at: 12-11-2022

Author:

Surface: 1407.17
cm²

Circulation: 24590

Subjects:

**ΑΝΤΡΗ
ΑΝΤΩΝΙΟΥ**
Συγγραφέας
Σ. 20-21

Αντρη Αντωνίου

«Ένας παρίας που δεν ανήκει πουθενά»

Η κύπρια συγγραφέας που απέσπασε το Κρατικό Βραβείο Λογοτεχνίας για Παιδιά και Εφήβους μιλάει για το βιβλίο «Φωτογραφίες σε μαύρο φόντο» με την αυτοεξομολόγηση ενός θύματος σεξουαλικής κακοποίησης

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ ΣΤΟΝ ΔΗΜΗΤΡΗ ΔΟΥΛΙΓΕΡΙΑΔΗ

Μια συγκυρία, όπως η διάκριση με το Κρατικό Βραβείο Κύπρου Λογοτεχνίας για Μεγάλα Παιδιά και Εφήβους, «επανασταστική» το βιβλίο της Αντρης Αντωνίου «Φωτογραφίες σε μαύρο φόντο» (εκδ. Πατάκη, 2021). Την ίδια στιγμή υπενθυμίζει – σε εμάς τους δημοσιογράφους, αλλά και τους αναγνώστες – ότι αρκετοί τίτλοι, που πιθανότατα αφουγκράζονται την εποχή μας, περνούν απαρατήρητοι μέσα στον επικοινωνιακό θόρυβο. Η συγκυρία στη συγκεκριμένη περίπτωση αποκτά διπλή διάσταση, καθώς, όπως αναφέρεται και στο σκεπτικό της βράβευσης: «Το βιβλίο εστιάζει στον βαθιά τραυματισμένο ψυχισμό της δεκαεξαχρονής Αμαλίας, που στα οκτώ της χρόνια βίωσε τη σεξουαλική κακοποίηση από τον σύντροφο της μητέρας της. Σε μια κλειστοφοβική, μη γραμμική αφήγηση, η πληγωμένη έφηβη του σήμερα συναντά διαρκώς τον οκτάχρονο εαυτό της, ξαναζώντας τους εφιάλτες του παρελθόντος της. Δίπλα της κινούνται μια σειρά από ετερόκλητες φιγούρες: ανεπαρκείς γονείς, απόντες συνομήλικοι και ο μικρός Ορφέας, ο μόνος που φαίνεται να μπορεί να την ανασύρει από τα ζοφερά σκοτάδια του δικού της Αδν». Αναζητήσαμε τη συγγραφέα για το περιεχόμενο του βιβλίου που, δυστυχώς, ανήκει στην εποχή του.

Ποια ήταν η αφορμή ή το πραγματικό περιστατικό που σας οδήγησε στη συγγραφή του βιβλίου;

Τα πολλά περιστατικά σεξουαλικής κακοποίησης παιδιών που έβγαιναν στην επιφάνεια και τα έντονα συναισθήματα που μου προξενούσαν. Ένα Σάββατο πρωί, πριν κάποια χρόνια, προβληματιζόμουν ποιο από τα κείμενα που είχα ξεκινήσει στον υπολογιστή μου να συνέχιζα. Είπα μέσα μου «Ας είχα ένα σημάδι». Το απόγευμα εκείνης της μέρας διάβασα στην εφημερίδα για άλλη μια κακοποίηση παιδιού. Το πήρα για σημάδι και αφοσιώθηκα στη συγγραφή του

«Φωτογραφίες σε μαύρο φόντο» μέχρι που το ολοκλήρωσα.

Τι περιλάμβανε η έρευνα για να μπορέσετε να αποδώσετε την ψυχολογία ενός θύματος σεξουαλικής βίας;

Διάβασα βιβλία γραμμένα από ψυχοθεραπευτές που εργάστηκαν για χρόνια με ενήλικους που ως παιδιά υπήρξαν θύματα σεξουαλικής κακοποίησης. Ήθελα να δω τις συνέπειες του τραύματος σε βάθος χρόνου. Πώς βίωσαν την παραβίαση του σώματός τους ως παιδιά και πώς αυτό επηρέασε τη μετέπειτα ζωή τους: αν κάτφεραν κάποια στιγμή να βρουν τη λύτρωση και με ποιον τρόπο.

Πώς μία από τις πλέον εύστοχες περιγραφές είναι η λειψή ζωή της Αμαλίας: σαν να ζει εκτός του εαυτού της, σαν να προσπαθεί να ζήσει κρυμμένη από τους άλλους. Ήταν μια ιδέα που υποστηρίξατε από την αρχή ή προέκυψε κατά την επεξεργασία;

Ετσι φαντάστικα εξαρχής την Αμαλία. Να κυκλοφορεί φορώντας πλατιά ρούχα, απομονωμένη, νιώθοντας την ανάγκη να κρυφτεί από τα μάτια των άλλων. Να είναι εκεί, αλλά ταυτόχρονα να μην είναι. Ένας παρίας που δεν ανήκει πουθενά.

Στη σελίδα 19 κυριαρχεί η ζωγραφιά της μητέρας, που έχει η Αμαλία. Από πού αντλήσατε την έμπνευση;

Στο βιβλίο μου κυρίαρχο ρόλο παίζει η δυσλειτουργική σχέση της Αμαλίας με τη μητέρα της. Μητέρα και κόρη για μένα είναι συνώνυμα. Ένα από τα θέματα που κρατάνε την Αμαλία εγκλωβισμένη στο παρελθόν είναι πως δεν μπορεί να συγχωρέσει το ότι η μητέρα της δεν είχε καταλάβει τη σεξουαλική κακοποίηση που υφίστατο η κόρη της. Της γίνεται λοιπόν εμμονή η μητέρα – η μητρική προστασία που δεν είχε στη ζωή της – μέχρι που αρχίζει σιγά σιγά να δουλεύει το τραύμα της και βρίσκει τη δύναμη να συγχωρέσει τη μητέρα της.

Στην Κύπρο υπήρχε παλαιότερα – ή υπάρχει – η κουλτούρα άρνησης της σεξουαλικής βίας, που μπορεί να φτάσει έως και την ενδοκοποίηση των θυμάτων αρχικά;

Είναι χαρακτηριστικό μιας μικρής

κοινωνίας να κρατάει κλειστό το στόμα και να νοιάζεται περισσότερο για το τι θα πει ο περίγυρος παρά για την ευημερία των ανθρώπων που την αποτελούν. Πιστεύω πως άρχισαν να γίνονται βήματα μπροστά τα τελευταία χρόνια. Σε αυτό ρόλο παίζει και το σχολείο και η ενημέρωση των παιδιών στο θέμα της σεξουαλικής κακοποίησης. Υπάρχουν πολλά ακόμα όμως που μπορούν να γίνουν.

Η επικαιρότητα, διεθνής και εσωτερική, μεταφέρει πολλά περιστατικά έμφυλης βίας, ενώ δίνει μεγαλύτερη σημασία σε φαινόμενα όπως το MeToo. Προσωπικά, πιστεύετε ότι σήμερα ακούμε περισσότερο τα θύματα;

Νομίζω, ναι. Τώρα οι άνθρωποι μιλάνε ευκολότερα από ό,τι παλιά. Μιλάνε για να ανακουφίσουν το τραύμα τους, για να αφηγηθούν την κοινωνία, για να γίνουν αφορμή να μιλήσουν κι άλλοι άνθρωποι. Μιλάνε για να χτίσουν τείχος προστασίας, ώστε αυτοί που τους έκαναν κακό να μην μπορέσουν να κάνουν κακό και σε άλλους.

Ενα από τα «οκνήματα» στην αφήγησή σας είναι οι ιστορίες μυθολογίας της Αμαλίας προς τον Ορφέα. Και την ίδια στιγμή η δική σας «μυθολογία» περιγράφει μια κοινωνική πραγματικότητα. Ποια

Είναι χαρακτηριστικό μιας μικρής κοινωνίας να κρατάει κλειστό το στόμα και να νοιάζεται περισσότερο για το τι θα πει ο περίγυρος παρά για την ευημερία των ανθρώπων που την αποτελούν. Πιστεύω πως άρχισαν να γίνονται βήματα μπροστά τα τελευταία χρόνια. Σε αυτό ρόλο παίζει και το σχολείο και η ενημέρωση των παιδιών

Η συγγραφέας Αντρη Αντωνίου

είναι η δύναμη της λογοτεχνίας ως προς το «αδιανόητο»; Να αποδειχθεί αυτό που καταπνίγει την κραυγή, να ειπωθεί το ανεπίσημο; Στις μυθολογικές αναφορές με οδήγησε το όνομα «Ορφείας», που ήταν το όνομα που ενστικτωδώς έδωσα στο μικρό αγόρι από τις πρώτες γραμμές του βιβλίου. Στην πορεία συνειδητοποίησα πως η υπερβολή των ελληνικών μύθων έδενε αποτελεσματικά με την ένταση των συναισθημάτων του κοριτσιού. Η λογοτεχνία για μένα έχει τη δύναμη να κάνει ακριβώς αυτό που περιγράφετε. Να φέρει στο φως θέματα που κρύβουμε στο σκοτάδι. Η λογοτεχνία – οι τέχνες γενικότερα – είναι ένας τρόπος να εκφράσουμε, να κατανοήσουμε, να θεραπεύσουμε κομβικά θέματα που μπορούν να αποτελούν εμπόδιο στην προσωπική μας ανάπτυξη.

Στη δική της – αυτοβιογραφική – αφήγηση «Το κορίτσι του παγετώνα» (εκδ. Στερέωμα) η Γαλλίδα Αντελαϊντ Μπον περιγράφει το θύμα της σεξουαλικής βίας ως ένα «σώμα σε αναστολή, ούτε αρκετά νεκρό, ούτε ζωντανό». Θα χαρακτηρίζατε έτσι και τη δική σας Αμαλία;

Δεν γνωρίζω το βιβλίο, αλλά σίγουρα θα το αναζητήσω. Νομίζω πως ναι, υπάρχει μια κοινή ιδέα στα δύο βιβλία. Η νεκροζώντανη υπόσταση του θύματος. Στο δικό μου βιβλίο η

Αμαλία για αρκετό διάστημα ταλαιπωρείται με διάφορα σενάρια θανάτου που κάνει για τον εαυτό της, μέχρι που γίνεται μια μετατόπιση στα συναισθημάτα της και συνειδητοποιεί πως αυτόν που αξίζει να «θάψει» δεν είναι τον εαυτό της, αλλά τον βιαστή της.

Φανταστείτε ότι το βιβλίο σας γίνεται αντικείμενο συζήτησης σε μια ελληνική οικογένεια. Ποιος θα ήταν ένας έπαινος που θα θέλατε να ακούσετε;

Πώς ήταν ένα βιβλίο που μπόρεσε να τους κάνει να «δουν» τα θύματα σεξουαλικής κακοποίησης, χωρίς να φοράνε γυαλιά στερεοτύπων και ταμπου, χωρίς να αποδίδουν σε εκείνα την οποιαδήποτε ευθύνη.

Στο βιβλίο υπάρχει μία κλιμάκωση από τις μελανότερες αποχρώσεις προς τις φωτεινότερες. Σε προσωπικό επίπεδο, πιστεύετε ότι υπάρχει πάντοτε η ελπίδα που ονομαζόμαστε;

Ασυζητητή, ναι. Πιστεύω στην ελπίδα που εμφανίζεται στη ζωή μας με οποιαδήποτε μορφή: με τα ανοιχτά χέρια αυτών που μας αγαπούν, με την ενασχόληση με όσα κάνουν την καρδιά μας να φτερουγίζει, με την πίστη στο Θεό ή σε ό,τι άλλο πιστεύει ο καθένας. Τι θα ήμασταν χωρίς ελπίδα; Θα βυθιζόμασταν στην κατάθλιψη και την απόγνωση.

Το βιβλίο της Αντρης Αντωνίου «Φωτογραφίες σε μαύρο φόντο» κυκλοφορεί από τις εκδ. Πατάκι

Η επικαιρότητα το θέλησε έτσι ώστε η συνέντευξη να συμπληρωθεί με μια υπόθεση στην Ελλάδα όπου συγγραφέας παιδικής λογοτεχνίας ενέχεται σε downloading πορνογραφικού υλικού με ανήλικα παιδιά. Μία από τις εξηγήσεις που δημοσιοποιήθηκαν μέσω του δικηγόρου του ήταν ότι αναζητούσε υλικό για να παρακολουθήσει και να χρησιμοποιήσει στο επόμενο βιβλίο του. Ποιες είναι οι σκέψεις σας ως συγγραφέας που πρέπει να διαχειριστείτε ένα τόσο ευαίσθητο ζήτημα;

Σε οποιοδήποτε ζήτημα έχει να κάνει με παραβίαση του οποιοδήποτε δικαιώματος παιδιού συστρατεύομαι πάντα και χωρίς δεύτερη σκέψη με το παιδί. Διδάσκω παιδιά, γράφω για παιδιά και θεωρώ πως το παιδί πρέπει να είναι η πρώτη μας σκέψη το πρωί και η τελευταία το βράδυ. Εχω πίστη στην ελληνική Δικαιοσύνη και στο ανακριτικό έργο και παρηγοριέμαι που όσο περνούν τα χρόνια οι ποινές για τέτοια εγκλήματα γίνονται όλο και πιο αυστηρές. Το πιο κάτω ποίημα το έγραψα το βράδυ που έφτασα στα αψία μου η συγκεκριμένη είδηση και συνοψίζει το πώς νιώθω για κάθε υπόθεση που έχει να κάνει με κακοποίηση παιδιού (σ.σ.: μεταφέρεται εδώ ένα απόσπασμα): «Καλό μου παιδί/ παιδί μου καλό/ παιδί μου/ Πώς αντέχουμε; / Πώς αντέχουμε να ζηπνάμε το πρωί/ και να πίνουμε τον καφέ μας/ γουλιά γουλιά/ λες κι έχουμε μπροστά μας όλη τη μέρα, / λες κι έχουμε μπροστά μας όλη τη ζωή / για να αντιδράσουμε; / Πώς αντέχουμε να καθόμαστε στα γραφεία μας / και να διεκπεραιώνουμε εργασίες / λες και έχει καμιά απολύτως σημασία / αν θα διεκπεραιωθούν ή όχι, / όταν δεν καταφέραμε να ζηπνήσουμε ποτέ/ όσες αμέτρητες γουλιές καφέ κι αν ήπιαμε, / όταν δεν μπορέσαμε ποτέ να διεκπεραιώσουμε/ την πιο σημαντική μας δουλειά απ' όλες; / Πώς αντέχουμε καλό μου παιδί / να γράφουμε τη λίστα του σουπερμάρκετ, / να οργανώνουμε το τραπέζι των Χριστουγέννων, / να ονειρευόμαστε τον προορισμό των διακοπών; / Και το δικό σου μέλλον, παιδί μου; / Πώς αντέχουμε, παιδί μου, / όταν εσύ έπαψες να είσαι παιδί;

Τελικά η λογοτεχνία, με τον λόγο που «δανείζει» στους χαρακτήρες μπορεί να λειτουργεί και ως το αντίθετο της επιδερμικής καταγραφής που αναζητά η επικαιρότητα;

Με λυπεί αυτή η επιδερμική καταγραφή της επικαιρότητας, αλλά παίρνω ανακούφιση από το γεγονός πως υπάρχει και η καλή λογοτεχνία που ακούει πριν να μιλήσει, που δεν βιάζεται να βγάλει συμπεράσματα, που γράφει με το χέρι στην καρδιά και όχι στην τσέπη. Αγαπώ τη λογοτεχνία με όλη μου την ψυχή, μου δίνει δύναμη, ελπίδα και ισορροπία. Εύχομαι να ωφελεί το ίδιο και τους αναγνώστες.

ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΣΗ ΚΩΣΤΑΣ ΣΚΛΑΒΕΝΙΤΗΣ